

Отже, головним завданням банківського маркетингу в сучасних умовах економічної рецесії має бути чітко розроблена маркетингова стратегія та моніторинг спрямовані на повернення довіри споживача до банківської системи, диверсифікація діяльності, що допоможе підвищити фінансову стійкість, виявити ризики, що викликають неповернення позичок, і розробити оптимальні методи щодо його зниження тощо. Підвищення якості та достовірності маркетингової інформації допомагає правильно побудувати маркетингову стратегію банку, яка, в свою чергу, впливає на рівень його конкурентоздатності в кризовий період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Примостка Л. О. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.
2. Эванс Дж. Р. Маркетинг : [пер. с англ.] / Эванс Дж. Р., Берман Б. – М. : Экономика, 1990. – 352 с.
3. Жуков С. В. Маркетинг в банку: опорний конспект : навч. посіб. / С. В. Жуков. – К. : Кондор, 2008. – 182 с.
4. Ассоциация коммуникационных агентств [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.akarussia.ru>. – Название с экрана.
5. Офіційний сайт UniCredit Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unicredit.com.ua>. – Назва з екрана.
6. Офіційний сайт Erste Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.erstebank.ua/ua>. – Назва з екрана.
7. Офіційний сайт Universal Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.universalbank.com.ua>. – Назва з екрана.
8. Офіційний сайт ВТБ Банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vtb.com.ua>. – Назва з екрана.
9. Офіційний сайт УкрСиббанк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrsibbank.com>. – Назва з екрана.
10. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>. – Назва з екрана.

УДК 336:334,735(477)

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ

О. В. Чернявська, доктор економічних наук; О. М. Рафальська

Умовою життєдіяльності й основою стабільності стану підприємства в ринковій економіці є його стійкість. Ефективне управління фінансовою стійкістю дає змогу підприємству адаптуватися до умов зовнішнього середовища та контролювати ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Для цього необхідна побудова механізму забезпечення фінансової стійкості підприємства з метою організації ефективної системи взаємодії всіх елементів, які беруть участь у процесі управління фінансовою стійкістю підприєм-

ства. Саме тому достатньо актуальним і своєчасним є завдання дослідження механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації і його вдосконалення.

Питаннями дослідження механізму управління фінансовою стійкістю займалися В. З. Бугай, С. С. Гринкевич, О. Г. Сокол, О. В. Постаногова, Н. В. Борисова та ін.

Мета статті полягає у дослідженні структури механізму забезпечення фінансової стійкості та виявленні особливостей його функціонування на підприємствах споживчої кооперації.

Необхідність і мета наявності механізму управління фінансовою стійкістю підприємства зумовлена проблемою практичного забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання як на макро-, так і на мікроекономічному рівні для їх належного функціонування та стабільного розвитку, з одного боку, а також, щоб створити передумови до

виконання своїх функцій, реалізації ролі в економіці – з іншого.

Механізм управління фінансовою стійкістю є цілісною системою взаємопов'язаних елементів [1], що відображають відповідні заходи з управління фінансовою стійкістю підприємства, рис.

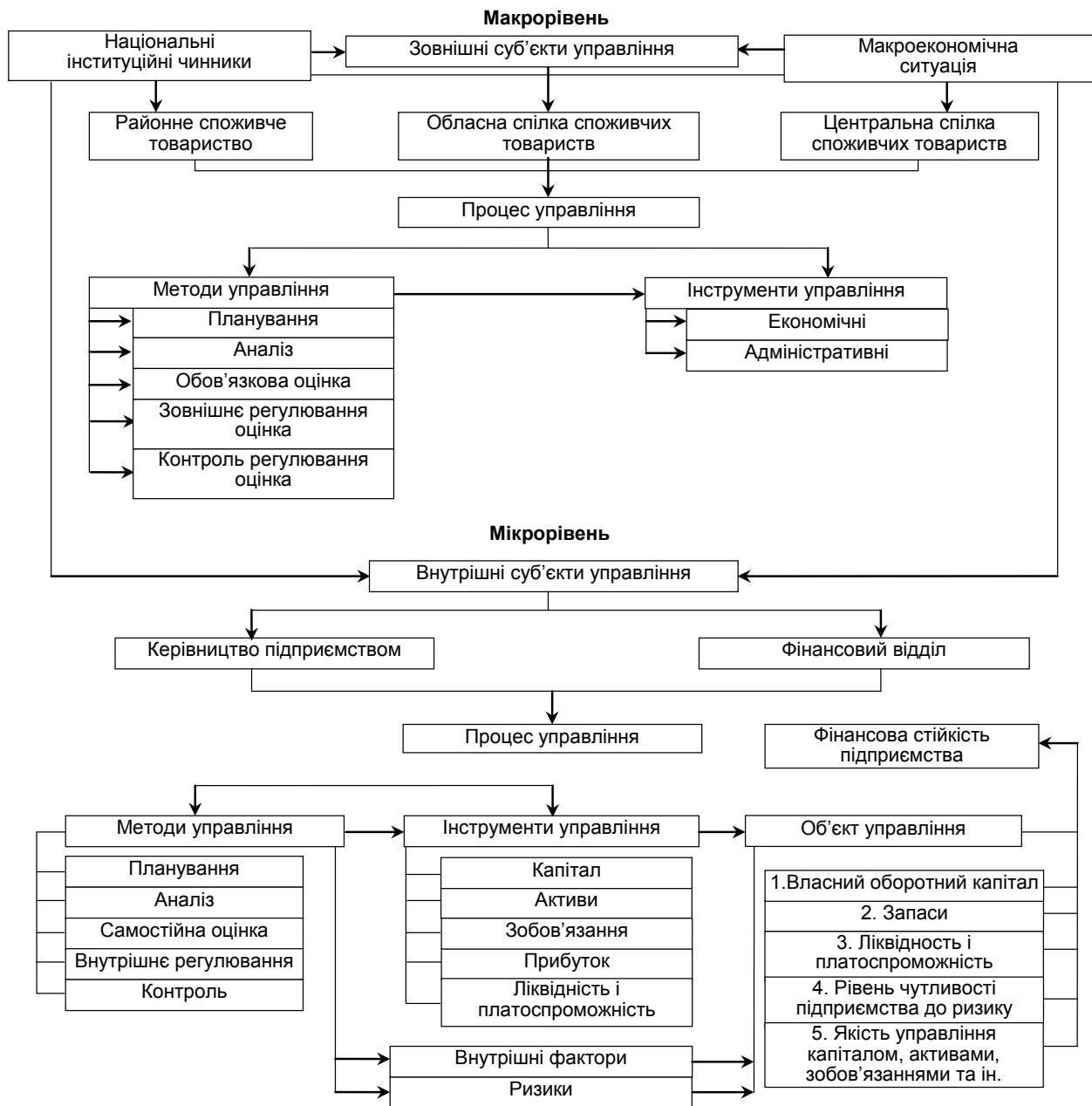

Рис. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації

Розкриємо сутність механізму управління фінансовою стійкістю підприємств споживчої кооперації.

1. Механізм управління фінансовою стійкістю включає в себе, крім мікроекономічної складової, досить розвинуту макроекономічну,

що реалізується на рівні центральної споживчої спілки України на основі діючої законодавчо-нормативної бази та створеної в державі системи фінансово-контрольних і державних органів регулювання. Суб'єкт управління на мікроекономічному рівні представлений керівництвом підприємства та відділом управління фінансовими ресурсами та ризиками.

2. Окрім використання методів, що застосовують суб'єкти управління фінансовою стійкістю підприємств, у даному механізмі значне місце належить інструментам управління. До даних інструментів слід віднести економічні й адміністративні, що застосовують органи нагляду, регулювання та контролю для забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації. Важливе місце належить впливу політики центральної спілки споживчих товариств, встановлення економічних нормативів діяльності підприємств, вимог щодо створення пайових і резервних фондів, аудиту, підвищення прозорості фінансової звітності підприємств, окрім цього, вживання відповідних заходів щодо реорганізації та реструктуризації проблемних суб'єктів господарювання.

3. Важливу роль у процесі управління фінансовою стійкістю відіграють організаційна

структура підприємства системи споживчої кооперації, а також рівень зв'язків як між елементами системи, так і з клієнтами, пайовиками підприємства. Зокрема, від того, наскільки забезпечена єдність інтересів, взаємоузгодженість і цілеспрямованість дій управлінців, залежатиме ефективність процесу управління фінансовою стійкістю. Тобто робота даного механізму значною мірою зумовлена рівнем організаційної стійкості підприємства.

4. Механізм управління фінансовою стійкістю не є статичним утворенням, а постійно перебуває у динамічному розвитку, що потребує моніторингу та корегування політики управління фінансовою стійкістю підприємства відповідно до змін в економічному середовищі, в яких функціонує підприємство. Результативність функціонування даного механізму залежить також від ступеня впорядкованості його елементів, їх взаємодії та спрямованості щодо досягнення основної мети.

Для оцінки ефективності функціонування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації пропонуємо авторський підхід на основі використання інтегрально-бального оцінювання, табл. 1.

Таблиця 1

Інтегрально-бальна оцінка ефективності механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації

Показник	Розрахунок показників	Рекомендоване значення		Бали відповідності	
		показника	напряму динаміки	показника	напряму динаміки
Власний оборотний капітал, тис. грн	ряд. 380 – ряд. 080	–	>0	–	1
Пайовий капітал, тис. грн	ряд. 310	–	>0	–	1
Коефіцієнт автономії, грн/грн	ряд. 380/ряд. 280	>0,5	>0	0,5	0,5
Коефіцієнт маневреності, грн/грн	(ряд. 380 – ряд. 080)/ряд. 380	>0,5	>0	0,5	0,5
Коефіцієнт покриття, грн/грн	(ряд. 260 + ряд. 270)/(ряд. 620 + ряд. 630)	>1,5	>0	0,5	0,5
Інтегральний індикатор				5	

Особливістю методики оцінки є врахування позитивної динаміки такого показника, як пайовий капітал. Крім того, важливим є досягнення позитивної динаміки власного оборотного капіталу. Цей показник включений

до методики оцінки ефективності механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації, адже він є найбільш істотним фактором підвищення фінансової стійкості підприємства. За цими двома

показниками рекомендоване значення не встановлюється – важливим є позитивна динаміка.

Коефіцієнти автономії, маневреності та покриття є основними показниками оцінки фінансового стану підприємства [2], тому ми вважаємо за необхідне включення їх до даної методики. Для даних показників необхідним є досягнення нормативних значень і забезпечення позитивної динаміки.

Загальна ефективність механізму управління фінансовою стійкістю оцінюється на основі інтегрального індикатора, що є сумою отриманих балів відповідності (табл. 2). Згідно з

даною методикою оцінки, якщо інтегральний індикатор досягає значення «5», то механізм управління фінансовою стійкістю підприємства є максимально ефективним, таким, що забезпечує як нормативні значення основних показників фінансової стійкості підприємства, так і позитивну динаміку його розвитку. Коли значення індикатора менше «5», то керівництву підприємства слід зосередити свою увагу на покращенні механізму управління фінансовою стійкістю підприємства на основі урахування виявлених невідповідностей.

Таблиця 2

Інтегрально-бальна оцінка ефективності механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації «Брусилівський КЗП»

Показник	Значення			Бали відповідності			
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р. проти 2008 р.		2010 р. проти 2009 р.	
				показника	напряму динаміки	показника	напряму динаміки
Власний оборотний капітал, тис. грн	51,9	56,0	52,0	–	1	–	–
Пайовий капітал, тис. грн	20,1	19,0	19,0	–	–	–	0,25
Коефіцієнт автономії, грн/грн	0,76	0,88	0,88	0,5	0,5	0,5	0,25
Коефіцієнт маневреності, грн/грн	0,48	0,34	0,32	–	–	–	–
Коефіцієнт покриття, грн/грн	2,01	3,55	3,36	0,5	0,5	0,5	–
Інтегральний індикатор				3		1,5	

Оцінюючи ефективність механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації «Брусилівський КЗП», слід відмітити, що на кінець досліджуваного періоду в аналізованого підприємства спостерігається спад основних показників. Інтегральний індикатор встановлюється на рівні 1,5, що є ознакою неефективності механізму забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Керівництву підприємства потрібно звернути увагу на джерела поповнення власного оборотного капіталу, зокрема за рахунок зростання пайових внесків. Слід звернути увагу на процес управління, а саме на методи й інструменти управління, які безпосередньо впливають на об'єкт, яким є в даному випадку фінансова стійкість підприємства.

Ефективне функціонування розглянутого механізму управління фінансовою стійкістю підприємства споживчої кооперації через узгодження управлінських рішень і досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами, забезпечить досягнення стратегічних і тактичних фінансових цілей підприємству сприятиме підвищенню рівня прибутковості, зниженню ризиків, контролю та підтриманню ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні, що в кінцевому підсумку, безумовно, позитивно вплине на забезпечення фінансової стійкості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугай В. З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства / В. З. Бугай // Держава та регіони. – 2008. – № 1. – С. 34–39.

2. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 144 с.
3. Скляр Г. П. Економічні умови і протиріччя розвитку споживчої кооперації в перехідній економіці : монографія / Г. П. Скляр. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 279 с.
4. Сокол О. Г. Управління стійкістю сільськогосподарських підприємств як економічний процес / О. Г. Сокол // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 227–237.

УДК 658.15:664.7

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕРНОПЕРЕРОБНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

К. В. Черненко; І. В. Діденко

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості й пошуку способів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку залежать від його платоспроможності.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [4, с. 250].

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі види діяльності підприємства. Передовсім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Як правило, чим вищі показники обсягу виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, тим вища прибутковість підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства [2, с. 115].

Саме цим зумовлена необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком і іншими установами.